

Список використаних джерел

1. Квасниця І. М. Формування професійної мобільності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту у закладах вищої освіти : дис. ...д-ра філос. : 011; 01 / Квасниця Ірина Миколаївна. Хмельницький. 2021. 315 с.
2. Квасниця О. М., Квасниця І. М., Флерчук В. В. Формування професійної мобільності майбутнього фахівця сфери фізичної культури і спорту під час проходження практики. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, (3 (148)). 2022. С. 56–61.
3. Приступа Є., Криштанович С. Професійна мобільність майбутніх учителів фізичної культури як умова конкурентоздатності щодо надання освітніх послуг. *Освітні обрії*. № 2 (51), 2020. С. 105109.

Артур ГОБОЗАШВІЛІ

ПЕДАГОГІКА МИРУ В ЧАСИ ВІЙНИ: ДОСВІД ЯНУША КОРЧАКА ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУЧАСНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Педагогіка миру – це концепція, яка знаходить особливу актуальність у часи суспільних потрясінь, зокрема під час війни, коли найбільш уразливою категорією стають діти. Вони відчувають на собі наслідки конфліктів, втрачаючи відчуття безпеки, стабільності та нормальності. Саме в такі моменти постає питання: як виховувати дітей у дусі людяності, поваги та віри в краще майбутнє, попри хаос і страждання довкола?

Видатний педагог Януш Корчак ще на початку ХХ століття заклав основи гуманістичного підходу до виховання, який залишається актуальним і сьогодні. Його педагогіка, заснована на повазі до прав дитини, визнанні її гідності та емоцій, пропонує універсальні принципи для виховання дітей навіть у найскладніших умовах. Практичний досвід Я. Корчака, здобутий у роботі з дітьми в притулках та Варшавському гетто, є свідченням того, що навіть у часи війни можливо створити для дитини простір захисту, довіри та підтримки.

Сучасний світ, особливо в контексті війни в Україні, потребує повернення до цих принципів. Забезпечення безпечного середовища для дітей, збереження доступу до освіти та виховання культури миру – це не лише виклик, а й важливий крок до формування відповідального та гуманного покоління. Досвід Януша Корчака є неоціненним у розумінні того, як саме слід будувати виховний процес у кризові часи, аби зберегти людяність і плекати надію на краще майбутнє.

Януш Корчак – польський лікар, педагог, письменник, публіцист, громадський діяч єврейського походження, офіцер російської та польської армій.

Вплив цього видатного педагога важко переоцінити, адже він залишався вірним ідеям гуманності до кінця. Він не покинув своїх вихованців навіть перед обличчям смерті, розуміючи, що йде разом із ними на загибель. 6 серпня 1942 року Януш Корчак увійшов до газової камери разом зі своїми вихованцями у концентраційному таборі Трєблінка. Його ім'я назавжди увійшло історію як ім'я героя, який здійснив подвиг в ім'я дітей, а правильніше сказати – подвиг в ім'я людства.

Життя Януша Корчака – письменника, лікаря та борця за права дітей – продовжує надихати педагогів та спеціалістів з догляду за дітьми. Корчак однаково пишався як своїм польським громадянством, так і єврейським корінням. Як польська, так і єврейська спільноти віддають належне справі його життя та жертві, принесеній заради підопічних.

Його підхід до виховання базувався на повазі до дитини як до особистості, навіть у найскладніших обставинах. Корчак вважав, що головним принципом виховання є повага до прав дитини. Він наголошував, що навіть у часи воєн цей принцип залишається незмінним. Педагог підкреслював, що діти, так само як і дорослі, відчувають біль, страх і тривогу, проте через свій вік часто не можуть висловити ці почуття. Він закликав забезпечувати дітям право на любов, захист і розуміння навіть під час війни.

На думку Януша Корчака, дорослі повинні подавати дітям приклад стійкості, людяності й гідності. Діти вчаться не через накази, а спостерігаючи за поведінкою своїх наставників [1, с. 33]. Цей принцип педагог демонстрував власним прикладом, очолюючи єврейський дитячий притулок у Варшавському гетто. Сьогодні ця ідея залишається актуальною. У кризових ситуаціях ми, дорослі, не маємо морального права подавати дітям неправильний приклад. Принципи гуманізму, а не ненависті, повинні домінувати як у школі, так і в кожній оселі.

Під час війни як у дорослих, так і у дітей руйнуються всі стабілізаційні основи, які існували раніше. Корчак вважав, що в такі складні часи дорослі мають бути джерелом підтримки та стабільності для дітей. Він наголошував на важливості пояснювати дітям, що відбувається, але робити це доступно для них мовою. Це допомагало зменшити дитячі страхи та відновити відчуття контролю над ситуацією.

Сьогодні Україна, попри всі виклики війни, втілює цей принцип Януша Корчака: освіта стає не лише засобом здобуття знань, а й способом зберегти зв'язок із «нормальністю». У найскладніших умовах забезпечення доступу до освіти є актом спротиву хаосу війни та вірою у майбутнє. Школи працюють онлайн, університети адаптуються до нових реалій, а навчання, хоч і змінило свої форми, залишається частиною повсякденного життя дітей. Це допомагає їм не лише розвиватися інтелектуально, а й підтримувати емоційну рівновагу, формуючи мрії та плани про краще завтра.

Корчак підкреслював, що діти – це не лише майбутнє, а й сьогоднішнє, і вони мають право на дитинство навіть у найважчих обставинах. Україна, створюючи умови для навчання у бомбосховищах і тимчасових притулках, демонструє розуміння цього принципу. Освіта стає символом надії та відновлення, простором, де дитина може не лише навчатися, а й відчувати турботу, безпеку та підтримку.

У притулку, який Корчак очолював у Варшаві, він практикував спільне управління, залучаючи дітей до ухвалення рішень. Це дозволяло їм почуватися важливими та відповідальними навіть в умовах невизначеності й небезпеки. У притулку діяли дитячий суд, парламент і газета, що сприяло формуванню у дітей почуття справедливості та поваги до інших. Корчак вірив, що кожна дитина, незалежно від віку чи обставин, має право на власну думку, свободу вибору та гідне ставлення [2, с. 46].

Його підхід не лише допомагав дітям адаптуватися до складних умов, а й готував їх до самостійного життя в суспільстві. Він усе своє життя присвятив боротьбі за права дітей, незалежно від їхнього походження чи обставин. У своїй роботі Корчак керувався ідеалами гуманізму: рівність, свобода, гідність і право на щасливе дитинство. Навіть у найтяжчі часи війни він залишався вірним своїм принципам, створюючи для дітей атмосферу турботи й довіри.

Сьогодні ці ідеї залишаються актуальними, зокрема в Україні, яка переживає війну. В умовах гуманітарної кризи діти є однією з найуразливіших категорій населення. Українські вчителі, вихователі, психологи та інші фахівці, які працюють із дітьми, керуються подібними принципами. Вони створюють простір, де дитина відчуває безпеку, розуміння й турботу, попри навколишній хаос [3, с. 26].

Такі ініціативи, як дитячі центри, школи в бомбосховищах, психологічна реабілітація та соціальна підтримка, втілюють гуманістичні цінності в сучасних умовах. Спадщина Януша Корчака надихає не лише на допомогу дітям, а й на побудову суспільства, у якому цінуються людська гідність, свобода та солідарність. Його ідеали нагадують нам, що навіть у найтемніші часи людяність і співчуття залишаються силою, здатною змінювати життя на краще.

Список використаних джерел

1. Корчак Я. Як любити дітей. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. С. 33.
2. Ольчак-Ронікер І. Януш Корчак. Сторінками біографії. Київ : Дух і літера, 2012. С. 46.
3. Шнайдер М. Т. Януш Корчак: скульптор дитячих душ. Київ : Дух і Літера, 2019. С. 26.